

Diplomová práce

Jméno a příjmení (student): František Kolouch

Oponent: PhDr. Jan Stříbrný

Posudek oponenta:

V diplomové práci „Josef Beran v letech 1939-1945“ se František Kolouch zabývá touto významnou osobností české katolické církve v šesti letech druhé světové války, kdy byl dr. Beran poprvé těžce perzekvován jedním z totalitních režimů 20. století, a to německým nacismem.

Autor, který se věnuje osobnosti Josefa Berana dlouhodobě (v bakalářské práci zpracoval období jeho života v letech 1945-1950), svůj text velmi dobře strukturoval do tří kapitol. Logickým jádrem je druhá kapitola, nazvaná Válečné období (s. 19-62), kterou uvádí kapitola Předválečné období (s. 7-18) a uzavírá třetí kapitola Osvobození (s. 63-74).

Při své práci využil zásadní literaturu k sledovanému tématu, která má do značné míry charakter druhotného pramene (Bedřich Hoffmann: A kdo vás zabije...; Marie Luňáčková: Velká mše), a vhodně ji doplnil poznatky z archivního výzkumu (fondy v Národním archivu, Archivu Ministerstva vnitra, Státním oblastním archivu Plzeň, v Archivu Vyšehradské kapituly) a ze vzpomínek, svědectví a shromážděných písemností dalších osob (Beranova neteř paní Brabcová-Kavinová, mons. Josef Laštovica, postulátor procesu blahorečení ThDr. Jan Matějka).

Úkol, který si autor stanovil, byl poměrně nesnadný. Nedalo se totiž předpokládat, že by výzkumem objevil nějaké nové závažné poznatky ze života a působení Josefa Berana, přesto získal dílčí neznámé údaje především ze svědectví pamětníků. Jak sám F. Kolouch v úvodu připomněl, neexistuje dosud vědecká monografie o kardinálu Beranovi. I z toho důvodu jeho diplomovou práci, v níž systematicky zpracoval Beranův život a perzekuci za nacistické okupace, považuji za přínosnou.

Kromě některých faktografických přehlednutí a chyb považuji za závažné dva metodologické nedostatky.

Především jde o nedostatečnou kritiku pramenů, resp. čerpání pouze z jediného pramene, který již z důvodu své provenience je účelový a jednostranný; týká se to protokolů z vyšetřování církevních referentů gestapa K. Oberhausera a F. Kiesewettera a jejich agenta F. W. Bobeho v rámci poválečného mimořádného soudnictví (viz kapitola 3.2 Pod dohledem gestapa, s. 26-29). Každý z nich se snažil hodit zodpovědnost na druhé a sobě ulehčit; viz

popis činnosti Oberhausera (s. 27-28) a Bobeho (s. 28), které se opírají pouze o výpověď Kiesewettera. Bylo nutné ji alespoň konfrontovat s jejich vlastními protokoly, což ale autor neučinil.

Nedostatky se projevují také v práci s poznámkami. Na několika místech chybí v případě přímé citace uvedení zdroje v poznámce (s. 25 – L. Feierabend, s. 30 – R. Heydrich).

Zvláště v 1. kapitole, která vychází především z literatury, není u některých faktických údajů v poznámce doložen jejich zdroj (např. s. 17 – statistické údaje o počtu věřících).

Formální připomínky:

- Název podkapitoly 2.1 „Josef Beran vlastencem“ má charakter absolutního tvrzení, přitom jde o popis jednoho rysu Beranovy osobnosti. Proto navrhuji změnu – např. „Josef Beran jako vlastenec“ (s. 19 a obsah/s. 87).
- Státní ústřední archiv se od roku 2005 jmenuje Národní archiv. Proto v celém textu a zvláště v Přehledu pramenů a použité literatury (s. 83) nahradit zkratku SÚA Praha zkratkou NA Praha.
- Přesné názvy fondů (s. 4-5) jsou Úřad říšského protektora a Státní tajemník při Úřadu říšského protektora.
- U publikace Dramatické i všední dny protektorátu byl vynechán spoluautor Jan Gebhart; proto v celém textu doplnit.
- Zkratka Západočeské univerzity je ZČU – nikoliv ZUČ.

Faktografické připomínky:

Zejména časté chyby ve jménem (spíše však jde o nepozornost při jejich převzetí z literatury):

- s. 9 – vyslanec Václav Pallier – nikoliv Palliem
- s. 10 – vyslanec Vladimír Radimský – nikoliv Radimovský
- s. 12 a 15 – kanovník Otto Stanovský – nikoliv Stavovský
- s. 17 a 24 – prof. Wilhelm Diessl – nikoliv Diesel
- s. 21 – ThDr. Hazuka – nikoliv Hamka
- s. 25 – ThDr. Konůpek – nikoliv Konopek
- s. 25 – Konstantin Miklík – nikoliv Michlík
- s. 28 – Vladimír Petřek – nikoliv Petřík
- s. 28 a 83 – Fritz Kiesewetter – nikoliv Keisewetter (přitom v úvodu na s. 5 je to správně)
- s. 45 – Adolf Kajpr – nikoliv Antonín Kajpr
 - pater Spurný – nikoliv Spurný

Další faktografické nepřesnosti:

- s. 3 – v roce 1965 „uvolněna cesta k jmenování nového arcibiskupa, kardinála Tomáška“ -

tehdy se ale stal pouze biskupem a apoštolským administrátorem; uvedené tituly získal až v letech 1976 a 1977

- s. 9 – 510. výročí Husova svátku v roce 1925 – mělo by být Husovy smrti
- s. 10 – Modus vivendi vstoupil v platnost až v únoru 1928 – nikoliv v lednu (posloupnost právních aktů – 17. 12. 1927 – text oběma stranami parafován, 20. 1. 1928 schválen čs. vládou, 29. 1. 1928 zaslána o tom nota Svatému stolci, 2. 2. 1928 odpověď Svatého stolce – až touto výměnou nót vstoupil Modus vivendi v platnost)
- s. 11 – miléniové oslavy – nikoliv milencové
- s. 12 – arcibiskup Kašpar se stal kardinálem až roku 1935 – při jmenování Berana rektorem semináře v roce 1932 je užití termínu kardinál chybné
- s. 14 – zakladatelem Legio angelica byl P. Metod Klement OSB z kláštera v Emauzích; Josef Beran byl nejspíš jejím iniciátorem ve farnosti u sv. Vojtěcha
- s. 15 – vicerektor – nikoliv vícerektor
- s. 21 a 28 – mons. Tylínek byl zatčen až na jaře 1940 – nikoliv 1. 9. 1939
- s. 25 – profesori české Teologické fakulty nesměli přednášet nejen na německé TF v Praze, ale zejména na Arcibiskupském bohosloveckém učilišti, o což šlo především
- s. 27 – Oberhauser nebyl šéfem celého církevního referátu pražského gestapa, ale pouze podreferátu II B 1 (po reorganizace v roce 1943 – IV 4 a)
- s. 28 – klášter Emauzy byl zrušen už v roce 1941 – nikoliv až 1942
- s. 28 – duchovními pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje byli farář Číkl a kaplan Petřek – tedy nikoliv farář Petřík
- s. 28 – F. W. Bobe byl pouze převorem maltézského konventu v Praze – nikoliv velkopřevorem
- s. 32 – ve Straubingu byla káznice – nikoliv koncentrační tábor
- s. 33 – Bolevec u Plzně – nikoliv Botevec
- s. 45 – dr. Otakar Švec byl metropolitním kanovníkem u sv. Víta – nikoliv kanovníkem vyšehradským
 - P. Ježek byl děkanem v Říčanech – nikoliv kanovníkem

Připomínky k jazykové stránce:

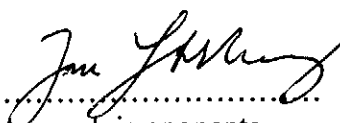
V textu jsou gramatické chyby (čárky, velká písmena), občas je chybně zvoleno některé slovo či neobratná stylizace – „Práce je členěna do tří velkých kapitol, jejichž názvy zdůrazňují stěžejní téma situace a dějinných událostí.“ (s. 5); Občan však nebyl nucen, ... podrobovat důležité životní okamžiky, ... či posmrtné obřady, církevním obřadům.“ (s. 7); „Svůj soud ... lze doložit i nepřízní ...“ (s. 9) apod. Konkrétní jazykové úpravy jsem si dovolil vyznačit přímo v textu.

Hodnocení:

Přes uvedené výhrady a připomínky, zejména ohledně metodologie a faktografických údajů, je práce přínosem. Autor do ní vložil velké badatelské úsilí a prokázal, že vcelku dobře zvládnul metody historiografické práce i její celkové autorské zpracování.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 27. 5. 2008

.....
podpis oponenta